

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Балдинюка Дмитра Івановича

на дисертацію Пухальського Тараса Дмитровича

«Формування професійної компетентності майбутнього учителя музики
засобами диригентсько-хорових дисциплін»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Представлена на розгляд дисертація Пухальського Тараса Дмитровича «Формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін» досить актуальна, оскільки модернізація національної системи освіти, що регламентована низкою нормативно-правових документів – Закон України «Про вищу освіту» (2014), Закон України «Про освіту» (2017), Концепція «Нової української школи» (2016) та ін., – триває і ставить нові завдання у підготовці фахівців освітньої галузі.

Концептуальні зміни освітньої парадигми в Україні визначають нову мету, завдання та підвищені вимоги до професійної підготовки учителів, здатних застосовувати сучасні технології формування творчої, соціально активної особистості, закладати основи морального та музично-естетичного виховання учнів. Реалізувати ці важливі завдання може професійно компетентний учитель музики, який творчо підходить до педагогічної діяльності.

Своєчасність та актуальність наукового дослідження посилюється обґрунтованими дисертантом суперечностями (дис., с. 20), що потребують розв'язання, зокрема між:

– потребою суспільства у майбутньому учителів музики, здатному до керівництва шкільними хоровими колективами, та недостатнім рівнем підготовки випускників закладів вищої педагогічної освіти до цієї діяльності;

– необхідністю модернізації вищої освіти та нерозробленістю педагогічних умов формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін;

– сучасним запитом на високий рівень сформованості професійної компетентності майбутнього учителя музики та недостатньою розробленістю організаційно-методичного, змістово-технологічного та діагностичного забезпечення його підготовки.

Недостатня розробленість зазначеної проблеми, її актуальність, теоретичне і практичне значення, необхідність вирішення виявлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження.

На основі критичного аналізу різних підходів до розв'язання проблеми, вивчення освітнього досвіду, дисертант окреслив коло важливих питань, які доки не знайшли наукового розв'язання, що й дало йому можливість визначити теоретичні засади дослідження, правильно сформулювати його мету, об'єкт, предмет та завдання. Якщо вести мову про структуру дисертації, то вона концептуально виправдана і включає в себе анотації, вступ, три розділи, висновки до розділів, висновки та список використаних джерел, додатки.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження Тараса Дмитровича Пухальського «Формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін» забезпечується теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій та їх експериментальною перевіркою, застосуванням комплексу теоретичних, емпіричних та статистичних методів наукового дослідження (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація, класифікація, педагогічне моделювання, спостереження, діагностичні бесіди, анкетування, тестування,

самооцінювання, експертне оцінювання, педагогічний експеримент, статистичне опрацювання експериментальних даних тощо), системним аналізом досліджуваних педагогічних явищ, інструментальною надійністю вибраних критеріїв і показників (дис., с.134-143), а також достатньою апробацією результатів.

Звертає на себе увагу продумана співмірність мети дослідження, сукупності його завдань і комплексу науково-теоретичних передбачень.

Відповідно до мети дисертації було визначено п'ять завдань, для реалізації яких автором проаналізовано велику кількість наукових джерел – 275 найменування, із них 15 – іноземною мовою. Досить значними є додатки, у яких автор наочно демонструє комплексні методики діагностики рівнів сформованості професійної компетентності студента, анкети, тести, діагностичні картки, план аналізу хорових партитур, діагностичні творчі завдання та ін. (дис., с.256-297). Весь цей матеріал може бути корисним і для колег Т.Д. Пухальського зі споріднених спеціальностей.

Найбільш суттєвими результатами дисертації вважаємо теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку педагогічних умов формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін; розробку моделі формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін.

Результати дослідження Т.Д. Пухальського впроваджено в освітній процес ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, що засвідчують відповідні довідки. Основні положення дисертації достатньо повно віддзеркалені у 24 публікаціях автора (6 статтях у провідних наукових

фахових виданнях України з педагогіки; 4 статтях у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, зарахованих до міжнародних наукометричних баз даних; 13 наукових працях, які засвідчують апробацію матеріалів дослідження на науково-практичних конференціях; 1 навчально-методичному виданні) та апробовано на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях.

Відзначимо як позитивне у дисертації детальне трактування педагогічних умов формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін (дис., с. 107-125), пов'язаних з інтенсифікацією освітнього процесу за рахунок інтеграції змісту підготовки майбутнього учителя музики у циклі диригентсько-хорових дисциплін та посилення їх міждисциплінарних зв'язків з іншими циклами професійної підготовки; створенням освітнього середовища, оптимального для творчої самореалізації майбутнього учителя музики у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін; сприянням особистісній орієнтованості професійного розвитку майбутнього учителя музики через організацію ефективної самостійної роботи студента; збагаченням професійного досвіду майбутнього учителя музики у роботі зі шкільними хоровими колективами.

Дисертація відзначається цілісністю, завершеністю та обґрунтованістю результатів. На всіх етапах дослідної роботи дисертант показав себе як зрілий, ерудований, з широким кругозором науковець, що має своє бачення вирішення проблеми формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін.

У цілому зміст і структура поданої до захисту дисертації Т.Д. Пухальського відповідають меті дослідження і підпорядкованим завданням її досягнення. Винесені на захист положення переконливо обґрунтовані на сторінках дисертації.

Загальна позитивна оцінка дисертаційної роботи сформувалася з урахуванням і деяких питань, на які треба звернути увагу:

1. Автору варто було більш досконало проаналізувати перспективний зарубіжний досвід формування професійної компетентності майбутнього вчителя засобами диригентсько-хорових дисциплін та використати його у педагогічному експерименті, що є актуальним з огляду на євроінтеграційні процеси в Україні.

2. Розглядаючи дисципліни диригентсько-хорового циклу, доцільно здійснити узагальнювальний аналіз навчальних планів усіх закладів вищої освіти, у яких проходив педагогічний експеримент.

3. В обґрунтуванні моделі формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін (с. 130-131) автору варто було б детальніше описати форми, методи і засоби, застосовані для диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музики.

4. У дослідженні широко використовуються позиції особистісно орієнтованого підходу у різних контекстах, проте автор не запропонував уточненого визначення цієї дефініції, що могло б слугувати додатковим методологічним підґрунтям використаних у експериментальній частині дослідження методик.

5. У тексті дисертації й автореферату, на жаль, інколи зустрічаються певні стильові огріхи, неточності, русизми.

Висловлені зауваження і побажання носять скоріше дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної роботи.

Проаналізувавши дослідження Т.Д. Пухальського, ми дійшли таких **висновків:**

– дисертація присвячена актуальній та нерозробленій проблемі формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін;

– у дисертації вперше визначені, обґрунтовані та експериментально перевірені педагогічні умови формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін;

– автор уточнив сутність понять «формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін» і «професійна компетентність учителя музики», а також структурні компоненти професійної компетентності майбутнього учителя музики;

– дисертантом удосконалено змістово-технологічну основу формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін, а також критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутнього учителя музики;

– подальшого розвитку набули зміст, форми і методи формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін;

– дослідження має важливе теоретичне та практичне значення, яке полягає у розробці та впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти моделі формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін;

– автореферат дисертації цілком відображає зміст і структуру виконаної роботи.

Отже, аналіз дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави для **загального висновку** про те, що дисертація «Формування професійної компетентності майбутнього учителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 15 «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, зі змінами) та іншим інструктивним

вимогам Міністерства освіти і науки України щодо кандидатських дисертацій, а її автор – Тарас Дмитрович Пухальський – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри музикознавства та
вокально-хорового мистецтва
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Д.І. Балдинюк

Ректор

О.І. Безлюдний